

Metaphorical elaborating and network models in a collection of contemporary Persian poetry

Arash Aghabozorgian Masoumkhani¹ , Maryam Iraj^{2*} , Hayat Ameri³

1. Department of Linguistics, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

2. Department of Linguistics, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

3. Department of Linguistics, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran

Abstract

Introduction: This research aimed to investigate the possible advantage of conceptual blending theory to illustrate hidden aspects of poetic creativity, which is called elaborating device in conceptual metaphor theory.

Methods: We collected 54 poems with equal ratios on the basis of a simple random sampling of Simin Behbahani, Fereydon Moshiri, and Forough Farukhzad's poetic notebooks. The descriptive-analytic method was used to estimate properties of conceptual blending analysis and extract network models to discuss the metaphorical elaborating and its features that conceptual metaphor theory cannot adequately explain about them.

Results: Two micro-models are extracted. In the first model, mental space or a blended space, resulting from a network in a background, reflects some concepts into both input spaces of the other network in the foreground, simultaneously, based on stimulation of similar aspects. In the second model, there are two networks. Some aspects of the first input of the second network have been conceptualized in the first network previously, and the access principle provides a connection between them. By mapping and integrating second network inputs, these aspects connect to more extra information. Integration of the micro-models and the creation of a macro-model is possible.

Conclusion: Conceptual blending theory is based on the description of mental spaces integration and process of reflection or connection between networks in which the fundamental structure of generic space is often organized according to a conventional conceptual metaphor, but they can represent some dynamic features, provides sharp illustration about the motivation and manner of metaphorical elaborating.

Received: 8 Apr. 2021

Revised: 1 Jun. 2021

Accepted: 29 Jun. 2021

Keywords

Metaphorical elaborating
Mental spaces
Conceptual blending
Network models

Corresponding author

Maryam Iraj, Faculty of Foreign Languages, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, at the Intersection of Enghelab and Sharieati Street, Tehran, Iran

Email: Miraji180@gmail.com

 doi.org/10.30514/icss.23.3.149

Citation: Aghabozorgian Masoumkhani A, Iraj M, Ameri H. Metaphorical elaborating and network models in a collection of contemporary Persian poetry. *Advances in Cognitive Sciences*. 2021;23(3):149-161.

Extended Abstract

Introduction

Cognitive semantics is not a single unified framework. Typically, those researchers who identify themselves as cognitive semanticists have a diverse set of foci and interests. However, there are a number of principles that

collectively characterize a cognitive semantics approach. Studying metaphor is one of the essential parts of cognitive semantics. According to conceptual metaphor theory, metaphor is not simply a matter of language but reflects

deep correspondences in how our conceptual system is organized (1, 13). Conceptual metaphor theory believes that metaphorical creativity in poetry is based on common thought and language (3, 5). In this framework, George Lakoff and Mark Turner (1989) have pointed out that poets regularly employ several devices to create novel unconventional language and “images” from the conventional materials of everyday language and thought. These devices include extending, elaborating, questioning, and composing. In extending, a conventional conceptual metaphor associated with certain conventionalized linguistic expressions is expressed by new linguistic means based on introducing a new conceptual element in the source domain. Elaborating is different from extending; it elaborates on an existing element of the source unusually. Instead of adding a new element to the source domain, it captures an already existing one in a new, unconventional way. In the poetic device of questioning, poets can call into question the very appropriateness of our common everyday metaphors. In Composing, there may be more than one conventional metaphor for a target domain, and the poet will use two or many metaphors in the same passage or even in the same sentence (5, 6). Even though this framework can be helpful, we think there is an unclear analysis to demonstrate all aspects of the mental process in the poet’s mind.

On the other hand, conceptual blending theory, which drives from conceptual metaphor theory and mental spaces theory, has been developed to account for phenomena that other frameworks cannot adequately account for. Blending is distinguished by an architecture that includes a generic space, two or more input spaces, and blended space, and it differs from the other theories in explicitly accounts for emergent structure (13). The present study have used conceptual blending theory to analyze possible network models in a collection of contemporary Persian poetry that would help us illustrate hidden aspects of

elaborating devices, which is used to interpret metaphorical creativity.

Methods

The present study used the descriptive-analytic method to investigate contemporary Persian poetry. The research community contained six poetic notebooks of Simin Behbahani, Fereydon Moshiri, and Forough Farokhzad’s poems (2 poetic notebooks from each poet). These notebooks were «Talking about myself» and «Being with myself» of Simin Behbahani’s literary works, «Sin of Sea» and «Cloud and Alley» of Fereydon Moshiri’s literary works, and also «Captive» and «Rebirth» of Forough Farokhzad’s literary works. We divided each poetic notebook into the initial, middle, and final sections and selected three poems from each part according to a simple random sampling method. Altogether 54 poems (18 poems from each poet) were collected as the research community. This study investigated these samples to extract and describe poetic expressions formed on the basis of metaphorical elaborating devices. To distinguish novel expressions from conventional ones, we compared under investigation expressions with some conceptual metaphors and their related expressions in everyday Persian language. At the same time, conceptual metaphor theorists have sought generalization across a broad range of metaphorical expressions, conceptual blending theorists developing general principles based on specific examples. This is because blending theory places emphasis upon a process of meaning construction rather than a system of knowledge. Because of this methodological reason, we randomly selected a limited number of samples to reanalyze and estimate properties of conceptual blending analysis and extract network models to discuss the metaphorical elaborating and its hidden features that conceptual metaphor theory cannot adequately explain about them. After these steps, we have generalized the applicability of extracted network models to analyze the other data.

Results

Two micro-models are extracted according to conceptual blending theory to represent apparent aspects of metaphorical elaborating, which is used in the collection of contemporary Persian poetry. In the first micro-model, mental space or a blended space resulting from a network in a background reflects some concepts into both input spaces of the other network in the foreground simultaneously, based on stimulation of similar aspects. This micro-model is based on a condition that we call superposition of mental spaces and blending networks as a kind of grounding. In the second micro-model, there are two networks, and some aspects of the first input of the second network have been conceptualized in the first network previously, and the access principle provides a connection between them. By mapping and integrating second network inputs, these aspects connect to more extra information. For both models, we will have a blended space with an emergent structure. Also, we find some data which are formed on the basis of the integration of these micro-models and create a macro-model. In this enormous model, there is a simple or blended space in the background that incorporates some homogenous information to both inputs of a network in foreground. On the other hand, the first input of foregrounded network is connected to the other network because some aspects of this input have been conceptualized in the process of blending in the other network, which has grown next to it.

Conclusion

Conceptual blending theory is based on the description of mental spaces integration and process of reflection or connection between networks in which the fundamental structure of generic space is often organized according to a conventional conceptual metaphor. However, they can represent some dynamic features on the basis of poets' personal experiences and points of view, coherence

of concepts in their mind and immediate linguistic context provides sharp illustration about the motivation and manner of metaphorical elaborating and its complexity in the samples of contemporary Persian poetry. The present research extract two micro-models and a macro-model that help us illustrate metaphorical conceptualization in poetry, and they would assume as a part of more extraordinary network models that lead to the emergence of creativity. These models can also compensate for some weaknesses of conceptual metaphor theory, such as unidirectionality, lack or minimum contextual efficiency, and implied meaning.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

All ethical principles have been observed. To do this research, we did not use any clinical examination on humans and animals.

Authors' contributions

The first author wrote the draft paper. The other authors have revised it. According to the authors' agreement, the current paper has been compiled under the responsibility of the second author.

Funding

This research has been done at the authors' personal expense.

Acknowledgments

This paper has been extracted from PhD thesis, which is documented in Islamic Azad University Central Tehran Branch. We appreciate all colleagues and professors for their advice.

Conflict of interest

The authors declare that there is no conflict of interest.

پیچیده‌سازی استعاری و الگوهای شبکه‌ای در منتخبی از اشعار معاصر

آرش آقابزرگیان معصومخانی^۱، مریم ایرجی^{۲*}، حیات عامری^۳

۱. گروه زبان‌شناسی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
 ۲. گروه زبان‌شناسی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
 ۳. گروه زبان‌شناسی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

چکیده

مقدمه: این پژوهش به ارزیابی ویژگی‌های کیفی نظریه آمیختگی مفهومی جهت پرداختن به جنبه‌ای از خلاقیت شاعرانه که در نظریه استعاره مفهومی پیچیده‌سازی استعاره‌های متعارف نامیده می‌شود، پرداخته است.

روش کار: جامعه آماری شامل ۵۴ قطعه شعری بود که به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده با نسبتی برابر از اشعار سیمین بهبهانی، فریدون مشیری و فروغ فرخزاد انتخاب شد و سپس از رهگذر مقایسه‌ای توصیفی-تحلیلی به استخراج الگوهای شبکه‌ای و تعمیم امکان‌کارست آنها جهت تحلیل روشن‌تر پیچیده‌سازی استعاری در شعر معاصر پرداخته شد.

یافته‌ها: دو خرده‌الگوی شبکه‌ای استخراج شد. الگوی اول نمایان‌گر بازتاب یک فضای ذهنی ساده یا فضایی آمیخته برآمده از شبکه‌ای در پس‌زمینه به داخل شبکه دیگری است که دروندادهای آن نقش فضاهای پیش‌زمینه را ایفا می‌کنند و برخی اطلاعات متجانس بین این فضاها سبب برانگیختگی جنبه‌هایی از فضای پس‌زمینه در قالب فضاهای پیش‌زمینه به صورت همزمان می‌شود. در الگوی دوم، دو شبکه آمیخته وجود دارد که برخی از عناصر مفهومی درونداد نخست شبکه دوم، پیش‌تر توسط فضای آمیخته برآمده از شبکه اول مفهوم‌پردازی شده است و سپس به صورت مرحله‌ای در جریان تلفیق دروندادهای شبکه دوم جزئیات بیشتری به آن افزوده می‌شود. خرده‌الگوهای مذکور می‌توانند با یکدیگر تلفیق شوند و الگوی بزرگتری بسازند.

نتیجه‌گیری: نظریه آمیختگی مفهومی بر مبنای تبیین چگونگی تعامل فضاهای ذهنی و ارتباط شبکه‌های آمیخته، شرح روشنی از انگیزه‌های مبتنی بر تجربیات فردی و برداشت‌های منظر، انسجام مفاهیم در ذهن و متن جهت پیچیده‌سازی استعارها به دست می‌دهد که نظریه استعاره مفهومی قادر به توصیف جامع تمام ابعاد آن نیست.

دریافت: ۱۴۰۰/۰۱/۱۹

اصلاح نهایی: ۱۴۰۰/۰۳/۱۱

پذیرش: ۱۴۰۰/۰۴/۰۸

واژه‌های کلیدی

پیچیده‌سازی استعاری
 فضاهای ذهنی
 آمیختگی مفهومی
 الگوهای شبکه‌ای

نویسنده مسئول

مریم ایرجی، خیابان انقلاب، تقاطع خیابان شریعتی، دانشکده زبان‌های خارجی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

ایمیل: Miraji180@gmail.com

doi.org/10.30514/iass.23.3.149

مقدمه

شناختی این است که ساختار مفهومی بدن‌مند در نظر گرفته می‌شود و از سوی دیگر ساختار معنایی همان ساختار مفهومی است. همچنین درک و بررسی معنی در این رویکرد دایره‌المعارفی (Encyclopedic) است و فرآیند ساختن معنی همان مفهوم‌سازی است که طی روندی پویا شکل می‌گیرد. علاوه بر این استعاره و مجاز نیز از بنیادی‌ترین مباحث این رویکرد هستند (۲). Johnson و Lakoff دو تن از

معنی‌شناسی شناختی یکی از مهم‌ترین بخش‌های زبان‌شناسی شناختی محسوب می‌شود که چارچوب کاری واحد و یکپارچه‌ای ندارد و آن دسته از محققانی که خود را معنی‌شناس شناختی می‌دانند دارای علائق و دغدغه‌های متنوع و متفاوتی هستند؛ البته در این میان اصول واحدی وجود دارد که از مشخصه‌های اصلی رویکرد معنی‌شناسی شناختی به شمار می‌روند (۱). از جمله مهم‌ترین اصول معنی‌شناسی

دوری از این جهان نیست، بلکه عملی ناخواسته است که در پس آن پیش‌فرض تمایل فرد به بازگشت وجود دارد (۵).

اکنون که به شرح خلاقیت استعاری از دیدگاه نظریه استعاره مفهومی پرداختیم، باید به این موضوع اشاره نمود که این نظریه تنها یکی از دیدگاه‌های ممکن جهت توضیح فرآیند مفهوم‌سازی در رویکرد معنی‌شناسی شناختی است. در حالی که Lakoff و Turner (۵) از نقطه نظر استعاره مفهومی در زبان ادبی فرآیندهای معنی‌سازی را مطالعه می‌نمودند و از سوی دیگر Fauconnier (۷، ۸) بر روی نظریه فضاهای ذهنی کار می‌کرد، به نمونه‌های مشابهی دست پیدا کردند که مستقیماً با هیچ‌کدام از قالب‌های نظری در دست کار آنها قابل تبیین نبودند. Fauconnier و Turner جنبه‌هایی از قالب نظری استعاره مفهومی و فضاهای ذهنی را با هم ترکیب کردند و نظریه جدیدی تحت عنوان آمیختگی مفهومی (Conceptual blending) را بنیان نهادند (۹-۱۱). این نظریه در بسیاری از ویژگی‌ها با نظریه استعاره مفهومی مشترک است. هر دو به استعاره به عنوان یک پدیده مفهومی و نه زبانی می‌نگرند، قائل به وجود نگاشت‌های نظام‌مند زبانی و ذهنی بین حوزه‌های مفهومی هستند و محدودیت‌هایی نیز بر نگاشت بین حوزه‌ها حاکم است. در عین حال تفاوت‌هایی نیز میان این دو نگرش وجود دارد. نظریه آمیختگی مفهومی، بر خلاف استعاره مفهومی، یک‌سویگی در نگاشت‌ها را نمی‌پذیرد و معتقد به وجود نگاشت‌های دوسویه است (۱۲). نظریه استعاره مفهومی مدلی دو حوزه‌ای است، ولی در آمیختگی مفهومی معتقدند که برای درک بسیاری از پیچیدگی‌های اندیشه انسان، الگوی دو حوزه‌ای کفایت نمی‌کند، بلکه باید یک الگوی شبکه‌ای یا چندین فضایی فراهم آورد. در نظریه استعاره مفهومی با حوزه‌ها و نگاشت‌هایی میان آنها سروکار داریم. این نگاشت‌هایی که میان حوزه‌ها برقرارند ساختارهای به شدت ثابت هستند. در مقابل، در نظریه آمیختگی مفهومی با فضاهای ذهنی سروکار داریم (۱۳). فضاهای ذهنی ساختارهایی جزئی هستند که هنگام صحبت کردن و اندیشیدن تکثیر می‌یابند و امکان تفکیک ساختارهای دانش و گفتمان‌های ما را ایجاد می‌کنند (۷). شکل ساده یک شبکه آمیخته شامل حداقل چهار فضای ذهنی است. دوتای آنها را فضای درون‌داد می‌نامند و نگاشت بین فضایی، میان این دو فضا اتفاق رخ می‌دهد. سومین فضا، فضای عام (Generic space) است که ساختار انتزاعی مشترک بین دو درون‌داد محسوب می‌شود. فضای عام می‌تواند نگاشت‌های استعاری را میان حوزه مبدأ و مقصد امکان‌پذیر سازد، یا دو درون‌داد در یک ساختار انتزاعی شریک خواهند شد چون یک استعاره متعارف آن ساختار انتزاعی مشترک را ایجاد کرده است. فضای چهارم الگوی شبکه‌ای را فضای آمیخته

برجسته‌ترین معنی‌شناسان شناختی با طرح نظریه استعاره مفهومی تمامی نظریات و رویکردهای سنتی به استعاره را به چالش کشیدند (۳). دو اصل در این نظریه بیان شده است. مطابق اصل اول، استعاره صرفاً مختص زبان ادبی و شعر نیست. بر اساس اصل دوم، استعاره اصولاً پدیده‌ای زبانی نیست بلکه ریشه در نظام مفهومی ذهن انسان دارد. این دیدگاه جدید همراه با یک الگوبرداری مبدأ-مقصد است (۴). در چارچوب این نظریه دو ادعای اصلی نیز درباره‌ی خلاقیت استعاری در شعر و ادبیات توسط Lakoff و Turner مطرح شده است. بر این اساس شاعر از همان تفکرات روزمره بهره می‌برد با این تفاوت که آنها را گسترش می‌دهد، پیچیده می‌کند، به شیوه‌ای فراتر از شیوه معمول با یکدیگر ترکیب می‌کند و یا پیامد باورهای استعاری ما را به چالش می‌کشد (۵). شاعر در بهره‌گیری از شگرد گسترش (Extending)، یک استعاره قراردادی یا متعارف (Conventional) را با زبانی نو به صورت عبارت استعاری بدیع بیان می‌کند. او این کار را با گسترش یک استعاره متعارف، یعنی معرفی یک جزء مفهومی جدید در حوزه مبدأ انجام می‌دهد که قبلاً در نگاشت شرکت نکرده است. یکی دیگر از شگردهای تفکر شاعرانه پیچیده‌سازی (Elaborating) یک استعاره مفهومی متعارف است. در این شگرد جزء یا اجزایی از حوزه مبدأ که قبلاً در نگاشت شرکت داده شده‌اند، به گونه‌ای نامتعارف بر یا پیچیده می‌شوند. پیچیده‌سازی از این لحاظ با گسترش متفاوت است که به جای افزودن عنصری جدید به حوزه مبدأ، عنصر موجود در این حوزه را به گونه‌ای غیرمعمول شرح و تفصیل می‌دهد. علاوه بر این گاهی شاعران مرزهای درک استعاری ما از مفاهیم مهم را به چالش می‌کشند. به عبارت دیگر، آنها نارسایی یا نامناسب بودن یک استعاره مفهومی را یادآوری می‌کنند. از این شگرد به عنوان پرسش (Questioning) یاد می‌شود. در شگرد ترکیب (Composing)، شاعر از دو یا چند استعاره متعارف که توصیف‌گر یک حوزه مقصد است، به طور همزمان برای توصیف آن حوزه استفاده می‌کند (۵، ۶). از آنجایی که مقاله حاضر بر شگرد پیچیده‌سازی متمرکز است به مثالی از کاربرد آن در شعر Horace توجه کنید. وی در شعر خود از مرگ به عنوان «تبعید ابدی قایق» یاد نموده است. بر اساس استعاره متداول «مرگ به مثابه عزیمت» ما مرگ را همچون سفری به دور دست تصور می‌کنیم که در آن مجالی برای بازگشت نیست و شاید با یک وسیله نقلیه اتفاق بیفتد. این استعاره متعارف به ما چیزی خاص‌تر از این‌ها نمی‌گوید، اما Horace بدون معرفی جزء مفهومی جدیدی در حوزه مبدأ به گونه‌ای غیرمعمول این استعاره را پیچیده‌سازی نموده است. در این مثال دوری از این جهان از طریق مورد خاص تبعید وصف شده است. تبعید صرفاً

الگوهای شبکه‌ای به دست دهیم. هدف از این پژوهش تأکید بر نقش معنی‌شناسی شناختی در تحلیل شعر معاصر فارسی و مقایسه کیفی چارچوب‌های نظری مذکور جهت پرداختن به فرآیند مفهوم‌سازی معانی بدیع و خلاقانه است. بر اساس جستجو در پایگاه‌های الکترونیک فارسی چنین به نظر می‌رسد که تاکنون هیچ پژوهشی مبنی بر مقایسه همزمان نتایج حاصل از تحلیل شگرد پیچیده‌سازی در چارچوب نظریه استعاره مفهومی با یافته‌های مبتنی بر نظریه آمیختگی مفهومی در جهت استخراج الگوهای شبکه‌ای در شعر فارسی انجام نگرفته است. پژوهش حاضر سعی دارد تا با نگارش این مقاله تا حدودی در جهت رفع خلاء فوق گام بردارد.

روش کار

جامعه آماری در این پژوهش شامل منتخبی از اشعار معاصر است. ابتدا دو دفتر شعری از سیمین بهبهانی با عناوین «با خود بودن‌ها» و «از خود گفتن‌ها» و سپس دفاتر شعری «گناه دریا» و «ابر و کوچه» از فریدون مشیری و همچنین دفاتر «تولد دیگر» و «اسیر» از فروغ فرخزاد بر مبنای علاقه‌مندی پژوهشگر به این آثار انتخاب شدند. در ادامه هر یک از این دفاتر با توجه به تعداد قطعه‌های شعری فهرست شده در آنها به بخش‌های ابتدایی، میانی و پایانی تقسیم گردیدند. از هر بخش میزانی برابر (سه قطعه شعری) به صورت نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شد. بر اساس توضیحات فوق، ۵۴ قطعه شعری (از هر شاعر ۱۸ قطعه) جامعه آماری این پژوهش را تشکیل دادند. در گام نخست تمامی عبارات شعری این دفاتر بر اساس شگرد پیچیده‌سازی در نظریه استعاره مفهومی بررسی گردید و ۱۲ قطعه شعری حاوی عبارت یا عبارت‌هایی مبتنی بر شگرد پیچیده‌سازی در مجموع کل جامعه آماری شناسایی شد. جهت شناسایی این عبارت‌ها به لحاظ روش شناختی به پیروی از Lakoff و Turner (۵) به قیاس نمونه‌های شعری با عبارت‌هایی از زبان روزمره پرداخته‌ایم تا بدین طریق عناصر مفهومی پیچیده‌سازی شده بر ما مشخص شود. در حالی که نظریه استعاره مفهومی اقدام به تعمیم مباحث خود بر اساس بررسی طیف گسترده‌ای از عبارت‌ها استعاره‌ای می‌کند، در نظریه آمیختگی مفهومی تعمیم اصول بر اساس نمونه‌های خاص، ماهیت و خصوصیات منحصر به فرد این نمونه‌های خاص است (۱۳). مطابق این بحث در مرحله بعدی، نمونه‌ای از داده‌ها مستخرج در مجموعه آثار هر یک از شاعران، بر اساس نظریه آمیختگی مفهومی تحلیل شد و ضمن ارزیابی جنبه‌های کیفی این شیوه از تحلیل و قیاس آن با تفاسیر مبتنی بر نظریه استعاره مفهومی به استخراج الگوهای شبکه‌ای مورد استفاده در این نمونه‌ها و تعمیم

(Blended space) گویند. فضای آمیخته عناصری را از هر دو درون‌داد می‌گیرد و بر اساس آنها ساختار پدیدایشی (Emergent structure) را شکل می‌دهد (۶، ۱۳، ۱۴).

در دهه‌های اخیر پژوهش‌های مختلفی پیرامون نقد و بررسی نظریه استعاره مفهومی و آمیختگی مفهومی انجام شده است. Kovecses عدم حساسیت به بافت را مهم‌ترین نقد وارد بر نظریه استعاره مفهومی می‌داند و معتقد است این نظریه نمی‌تواند تبیین دقیق و روشنی از خلاقیت استعاره‌ای ارائه دهد (۱۵). وی به برخی عوامل بافتی اشاره می‌کند که باعث خلق استعاره‌های جدید می‌شوند. این عوامل بافت بلافصل زبانی، آنچه مفهوم‌سازان (گوینده و شنونده) در مورد پدیده‌های اصلی حاضر در گفتار می‌دانند، بافت فیزیکی، اجتماعی و فرهنگی هستند. Turner ادعا می‌کند که معنی فرآیندی پیچیده از فرافکنی، اتصال، تحدید و تلفیق چند فضای ذهنی است (۱۶). به اعتقاد وی، ما دو نوع ذهن نداریم و ذهن ادبی چیزی جدا از ذهن روزمره نیست. Glebkin معتقد است که آمیختگی مفهومی یکی از ابزارهای مهم برای خلق معانی بدیع است، اما بهتر است از آن به عنوان ابزاری برای سنجش و اقتباس میانگینی تقریبی از معانی موجود در ذهن عامه مردم یاد کنیم و بر این اساس به مقایسه معانی که کمتر یا به ندرت و یا اصلاً در ذهن عوام وجود ندارد، بپردازیم (۱۷). Eppe ضمن ارائه یک چارچوب محاسباتی در زمینه هوش مصنوعی اظهار می‌دارد که نظریه آمیختگی مفهومی نقش کلیدی در فشرده‌سازی و تلفیق مفاهیم با یکدیگر دارد و از آمیختگی مفهومی به عنوان موتوری محرک جهت تلفیق مفاهیم ممکن و بروز مفاهیم خلاقانه بدیع یاد می‌کند (۱۸). موذنی و خنجری معتقدند که نظریه آمیختگی مفهومی با استفاده از الگوی شبکه‌ای می‌تواند سازوکار ذهن را به وقت فهم عبارت‌های استعاره‌ای که در آنها چندین استعاره مفهومی درهم تنیده شده‌اند، با تفکیک پنداشت‌های ابتدایی و فضاهای ورودی، دقیق‌تر تحلیل کند (۱۹). پردل و همکارانش بر این باورند که خواننده هنگام مواجهه با شعر، با آمیخته‌های مفهومی روبرو می‌شود که در واقع فرآورده‌های شناختی هستند و برای درک و تفسیر معنای آنها باید به گونه‌ای وارونه به بازسازی فرآیندهایی شناختی پرداخت که در پس این فرآورده‌ها قرار دارند و نویسنده آنها را اندیشیده است (۲۰).

اکنون در مقاله حاضر قصد داریم تا به مسئله اصلی پژوهش مبنی بر ارزیابی ویژگی‌های نظریه آمیختگی مفهومی جهت پرداختن به آن چه که در نظریه استعاره مفهومی شگرد پیچیده‌سازی خواننده می‌شود، در منتخبی از اشعار معاصر بپردازیم و بدین طریق شرحی از این موضوع و چگونگی ارتباط عوامل دخیل در آن را بر مبنای استخراج

امکان کاربست این الگوها در سایر داده‌ها بر اساس اصول روش شناختی نظریه آمیختگی مفهومی اقدام نموده‌ایم. لازم به ذکر است که در بخش شرح یافته‌ها ضمن توضیح نظری الگوهای شبکه‌ای استخراج شده، به جای نمایش شمایل کلی آنها با شرح نمونه‌ای از شعر سیمین بهبهانی، فریدون مشیری و فروغ فرخزاد، نمایه و توصیف ملموسی از موضوع به دست داده می‌شود. توضیح آخر این که پژوهشگران نظریه آمیختگی مفهومی جهت به تصویر کشیدن شبکه‌ها از روش‌های مختلفی استفاده می‌کنند و بعضاً از نمایش فضای عام در نمایه‌ها صرف نظر می‌شود (۲۱). در این نمایه‌ها ارتباط بین عناصر متناظر درون‌داده‌ها غالباً از طریق خطوط پیوسته و فرافکنی این عناصر به درون فضای آمیخته با ترسیم خطوط ناپیوسته متعدد استفاده می‌شود. از آنجا که ترسیم خطوط ناپیوسته متعدد می‌تواند سبب ناخوانا شدن نمایه‌ها گردد، لذا به جای آن از علامت پیکان سیاه‌رنگ استفاده شده است. از به تصویر کشیدن فضای عام در نمایه‌ها نیز صرف نظر شده و تنها به شرح جزئیات مربوط به فضای عام هر یک از شبکه‌های آمیخته در توضیحات اکتفا نموده‌ایم. از سوی دیگر، نگارنده جهت نمایش آن چه که برهم نهش و تاثیرگذاری فضاهای ذهنی پس‌زمینه بر فضاهای پیش‌زمینه به انواع گونه‌ای از زمینه‌سازی می‌داند، از علامت پیکان سفیدرنگ استفاده نموده است.

یافته‌ها

به طور کلی تحلیل آن چه که در تبیین خلاقیت استعاری از دیدگاه نظریه استعاره مفهومی شگرد پیچیده‌سازی نامیده می‌شود، در قالب دو خرده الگوی شبکه‌ای در چارچوب نظریه آمیختگی مفهومی امکان پذیر است. این دو خرده الگو می‌توانند با یکدیگر تلفیق شوند و الگوی شبکه‌ای بزرگتری را خلق کنند. کاربست هر یک از این الگوها به نوع مفاهیم، چگونگی فرآیند مفهوم‌سازی توسط شاعر و ارتباط عوامل دخیل در آن بستگی دارد. اولین خرده الگوی استخراج شده از تحلیل داده‌ها نمایان‌گر بازتاب یک فضای ذهنی ساده یا فضای آمیخته برآمده از یک شبکه در پس‌زمینه، به داخل شبکه دیگری است که درون‌داده‌های آن نقش فضاهای پیش‌زمینه را ایفا می‌کنند. قائل شدن به برخی اطلاعات مرتبط و متجانس بین این فضاها سبب تعامل آنها با یکدیگر شده و جنبه‌هایی از فضای پس‌زمینه در قالب فضاهای پیش‌زمینه‌ای که به عنوان درون‌داده‌ی یک شبکه آمیخته هستند، برانگیخته یا به تعبیری منعکس می‌گردد. برای درک بهتر این الگوی به نمونه‌ای از شعر سیمین بهبهانی (۲۲) توجه کنید:

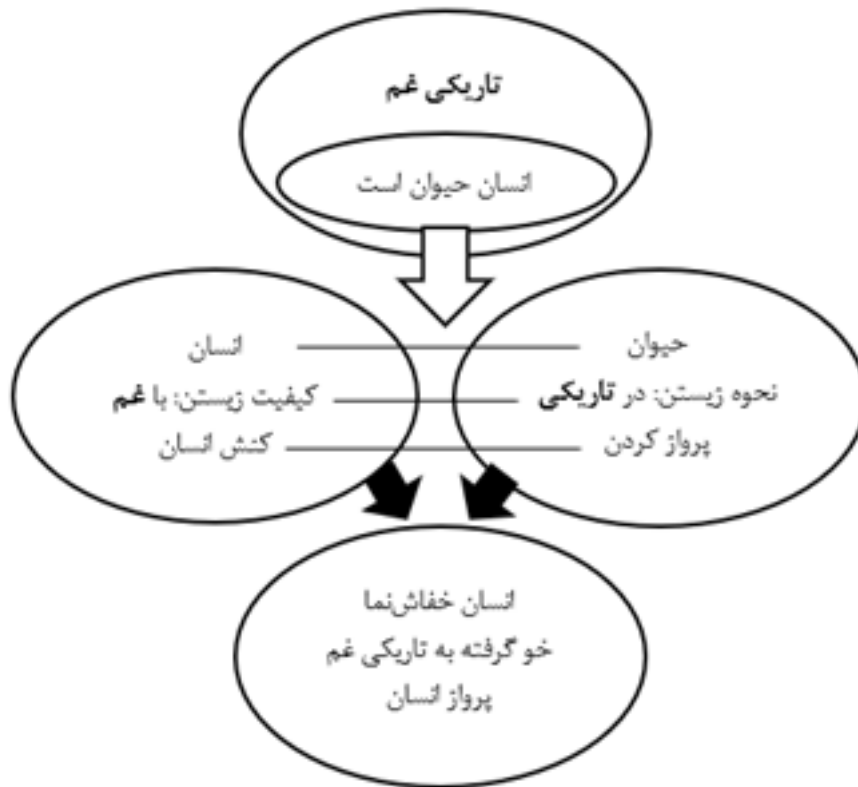
- خفاش خو گرفته به تاریکی غم،
پرواز من به جز شبانگاه تار نیست

ابتدا تحلیل این نمونه شعری را بر مبنای آنچه که در تبیین خلاقیت استعاری از دیدگاه نظریه استعاره مفهومی، شگرد پیچیده‌سازی نامیده می‌شود، آغاز می‌کنیم. جنبه‌هایی از نمونه حاضر را می‌توان مبتنی بر پیچیده‌سازی استعاره متعارف «انسان حیوان است» در نظر گرفت. این استعاره مفهومی بخشی از تفکر و اندیشه روزمره ماست و عبارت‌هایی نظیر «از خوشحالی پرواز کردن» که بر جنبه نسبت دادن یک کنش حیوانی به انسان مفهوم‌پردازی شده یا عبارت‌های نظیر «توی سگ‌دانی زندگی کردن» و «مثل سگ زندگی کردن» که به ترتیب بر نسبت دادن نحوه و کیفیت زیست حیوان (پست زیستن) به انسان دلالت دارد را می‌توان برای آن در زبان روزمره ذکر کرد. در نمونه شعری حاضر نیز از همین جنبه‌ها استفاده شده است. سیمین بهبهانی بدون معرفی عنصری جدید از حوزه مبدأ با پیچیده‌سازی و بیان نامتعارف جزء مفهومی حیوان و نحوه زیست آن در قالب خفاش خو گرفته به تاریکی استعاره زبانی جدیدی را خلق کرده است و بدین طریق وجود خویشتن را به مثابه خفاشی می‌پندارد که به تاریکی غم خو گرفته و شبانگاه به پرواز در می‌آید. اکنون پرسش این است که انگیزه این پیچیده‌سازی چیست و چگونه می‌توان تعامل مفاهیم و روابط حاکم در جریان این مفهوم‌سازی خلاقانه را جزئیات دقیق تشریح نمود؟

برای این مفهوم‌سازی خلاقانه، انگیزه‌هایی برآمده از ارتباط فضاهای ذهنی به عنوان بسته‌های مفهومی موقت در ذهن شاعر وجود دارد که امکان تفکیک ساختارهای دانش و گفت‌وگو شاعرانه را فراهم می‌کند و نظریه آمیختگی مفهومی می‌تواند تحلیل روشنی از موضوع و چگونگی ارتباط عوامل دخیل به دست دهد. در نمونه شعری حاضر دو شبکه آمیخته در پس و پیش یکدیگر قرار گرفته‌اند. شبکه اول در پس‌زمینه از درون‌داده‌های تاریکی و حس غم تشکیل گردیده است. این درون‌داده‌ها بر مبنای یک فضای عام و ساختار انتزاعی مشترک برآمده از تجربیات منفی سازمان‌دهی شده‌اند و متکی بر رابطه علت و معلولی هستند. به بیان ساده‌تر، علت برانگیختگی حس غم می‌تواند ریشه در تجربیات منفی برآمده از تاریکی داشته باشد. نگاهت دوسویه و فرافکنی عناصر مفهومی این درون‌داده‌ها منجر به شکل‌گیری فضای آمیخته «تاریکی غم» می‌شود. از سوی دیگر، شبکه دوم در پیش‌زمینه نیز مبتنی بر دو درون‌داده است. درون‌داده اول نمایان‌گر انسانی است که بر اساس کیفیتی از زیستن کنشی را بروز می‌دهد و درون‌داده دوم حیوانی را نمایش می‌دهد که به نحوه‌ای از زیستن خو گرفته و کنشی از آن سر می‌زند. شالوده شبکه آمیخته دوم را در واقع باید همان استعاره متعارف «انسان حیوان است» دانست که جنبه‌هایی نظیر جاننداری، نحوه یا کیفیت زیست و کنش را به اشتراک می‌گذارد. نکته دیگر این که نحوه و کیفیت زیستن در رابطه

دوم هستند، برانگیخته می‌گردد و بدین طریق کیفیت زیستن انسان به صورت زیستن با غم و نحوه زیستن حیوان به شکل زیستن در تاریکی به عنوان عناصر متناظر ظاهر می‌شوند. تناظر و نگاشت دوسویه عناصر مفهومی دروندادهای شبکه مذکور با یکدیگر و فراقنی انتخابی آنها در نهایت منجر به ارائه تصویری خیالی از شاعر و ساختار پیدایشی در فضای آمیخته می‌شود که در شکل ۱ مشاهده می‌کنید.

علت و معلولی با یکدیگر قرار دارند، زیرا بسته به سبک زیستن می‌توان کیفیت‌های متفاوتی از آن را متصور شد. برهم نهش دروندادهای شبکه آمیخته دوم بر فضای ذهنی «تاریکی غم» از شبکه اول و قائل شدن به برخی اطلاعات مرتبط بین این فضاها (اطلاعات مرتبط با رابطه علت و معلولی) سبب تعامل آنها با یکدیگر شده و جنبه‌هایی از فضای پس‌زمینه در داخل فضاها پیش‌زمینه‌ای که به عنوان دروندادهای شبکه آمیخته

شکل ۱. خرده الگوی شبکه‌ای اول بر اساس نمونه‌ای از شعر معاصر

ابتدا به تحلیل این نمونه بر مبنای آن چه که در تبیین خلاقیت استعاری از دیدگاه نظریه استعاره مفهومی، شگرد پیچیده‌سازی نامیده می‌شود، دقت کنید. جنبه‌هایی از نمونه فوق بر اساس پیچیده‌سازی استعاره مفهومی و متعارف «عشق عامل دگرگونی است» شکل گرفته است و عبارتی نظیر «از موقعی که عاشق شده، اصلاً یک آدم دیگری شده است» را می‌توان در زبان روزمره برای آن متصور شد که مطابق آن عشق به مثابه عاملی برای دگرگونی و تبدیل شدن فردی به فرد دیگر تلقی می‌شود. در نمونه شعری فوق نیز از همین شیوه از تفکر استعاری استفاده شده، با این تفاوت که به جای تصور عشق به منزله عاملی برای دگرگونی و تبدیل فردی به فرد دیگر از عشق به عنوان عاملی برای دگرگونی خویشتن به یک آلت موسیقی (چنگ) که نوایی غم‌انگیز از آن بر می‌خیزد، یاد شده است. بنابراین بخشی از نمونه فوق را می‌توان

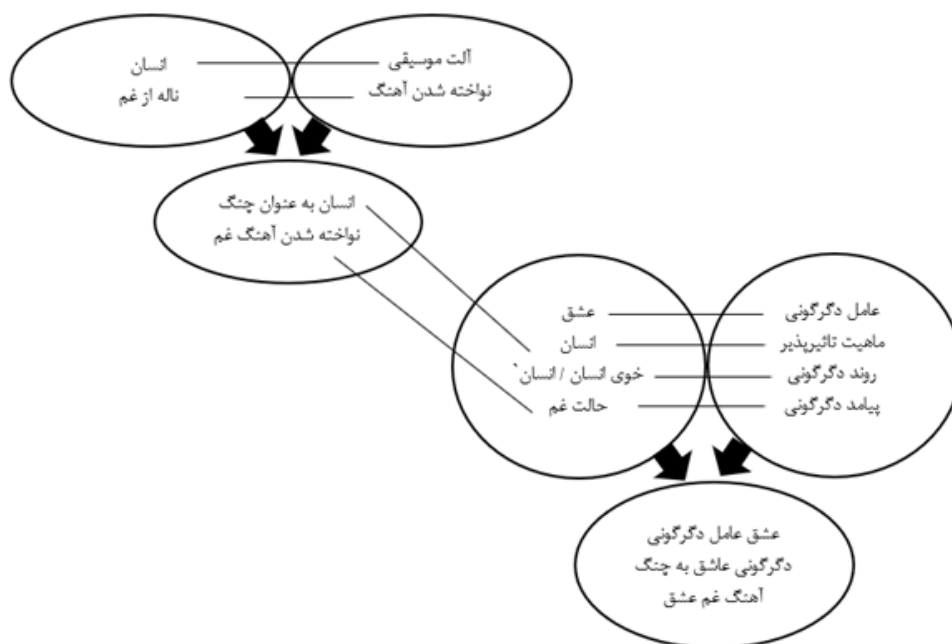
اکنون به توضیح دومین خرده الگوی شبکه‌ای مستخرج از تحلیل داده‌های توجه کنید. این الگو بر پایه‌ی دو شبکه آمیخته استوار است و در این میان برخی جنبه‌های مشترک هم بین این شبکه‌ها به چشم می‌خورد. جنبه‌های مشترکی شبکه‌ها از این موضوع نشأت می‌گیرد که برخی از عناصر مفهومی درونداد نخست شبکه دوم، پیش‌تر در شبکه اول و در قالب فضای آمیخته برآمده از آن مفهوم‌پردازی شده است و سپس در مرحله بعدی و در جریان تلفیق دروندادهای شبکه دوم جزئیات دیگری نیز به آن افزوده شده و به فضای آمیخته شبکه دوم فراقنی می‌گردد. برای درک بهتر این الگوی به نمونه‌ای از شعر فریدون مشیری (۲۳) توجه کنید:

– مرا عشق تو چنگ اندوه ساخت
که جز غم در این چنگ آهنگ نیست

فراکنی عناصر متناظر در درونداها این شبکه منجر به شکل‌گیری فضای آمیخته‌ای می‌گردد که در آن انسان به عنوان آلت موسیقی ظاهر شده و از آن آهنگی غمناک به گوش می‌رسد. شبکه آمیخته دوم نیز مشتمل بر دو درونداد است. درونداد اول این شبکه نمایان‌گر انسانی است که تجربه حس عشق می‌تواند روندی از خلق و خو، همراه با پیامدی نظیر حالت غم را برای او به دنبال داشته باشد و به واسطه همین تجربه از انسان‌های دیگر متمایز گردد. درونداد دوم نیز مبتنی بر ماهیتی تأثیرپذیر است که به واسطه وجود عاملی، روندی از دگرگونی را طی نموده و این دگرگونی پیامدی را به دنبال دارد. شالوده فضای عام این شبکه در واقع از طریق استعاره متعارف «عشق عامل دگرگونی است» سازمان‌دهی شده است و جنبه‌های مشترکی نظیر عاملیت، ماهیت‌ها، روند و پیامد را می‌توان برای درونداهای این شبکه متصور شد. نکته مهمی که در تحلیل شبکه آمیخته دوم به چشم می‌خورد این است که درونداد نخست این شبکه شامل عناصر مفهومی مانند انسان‌ها (انسانی متمایز از دیگران) و حالت عاطفی مرتبط با آن است که پیش‌تر در فضای آمیخته شبکه اول به صورت آلت موسیقی و آهنگ مفهوم‌پردازی شده‌اند. این وجه اشتراک سبب ارتباط فضاهای مذکور با یکدیگر گردیده و جنبه‌هایی از فضای آمیخته شبکه اول در قالب درونداد نخست شبکه آمیخته دوم بسته‌بندی مفهومی می‌شود و سپس به واسطه تلفیق درونداهای شبکه دوم جزئیات دیگری نیز به آن افزوده می‌گردد. نگاشت دوسویه و فراکنی انتخابی عناصر متناظر درونداهای شبکه دوم در نهایت منجر به پیدایش فضای آمیخته‌ای می‌شود که در شکل ۲ قابل ملاحظه است.

پیچیده‌سازی و شرح نامتعارف جزئیات دگرگونی در استعاره «عشق عامل دگرگونی است» دانست. در این نمونه استعاره متعارف دیگری هم دخیل است که می‌توان از آن به عنوان «انسان آلت موسیقی است» یاد کرد و عبارتی نظیر «کیفت کوک است» برای آن در زبان روزمره وجود دارد. گویی در باور عامیانه ما انسان و خلق و خوی او به مثابه آلت موسیقی و تنظیمات آن پنداشته می‌شود. چه ارتباطی میان این موضوع و پیچیده‌سازی استعاره «عشق عامل دگرگونی است» وجود دارد؟ حقیقت این است که نظریه استعاره مفهومی قادر به تبیین دقیق درهم‌تنیدگی مفاهیم استعاری در این نمونه شعری نیست، زیرا نگاشت دوسویه مفاهیم و فراکنی انتخابی آنها و همچنین توجه به عوامل بافتی در چارچوب این نظریه نمی‌گنجد و تنها توصیفی کلی از فرآیند مفهوم‌سازی به دست می‌دهد. برای این که به صحت این گفته پی ببرید، به تحلیل این نمونه بر مبنای نظریه آمیختگی مفهومی و آن چه که به عنوان خرده الگوهای شبکه‌ای دوم ذکر شد، دقت کنید. نمونه حاضر را باید حاصل ارتباط دو شبکه آمیخته دانست. شبکه اول مشتمل بر دو درونداد است. درونداد اول نمایان‌گر فردی است که ممکن است حالتی نظیر غم را تجربه کند و بدین طریق واکنشی نظیر ناله از خود بروز دهد و درونداد دوم مبتنی بر یک آلت موسیقی است که می‌تواند نواهای مختلفی از آن برخیزد. در واقع فضای عام این شبکه از طریق استعاره متعارف «انسان آلت موسیقی است» سازمان‌دهی شده است و جنبه مشترکی نظیر ماهیت (انسان و آلت موسیقی) و کنشی بر آمده یا اعمال شده بر یک ماهیت (ناله از غم و نواخت آهنگ) را شامل می‌شود.

شکل ۲. خرده الگوی شبکه‌ای دوم بر اساس نمونه‌ای از شعر معاصر

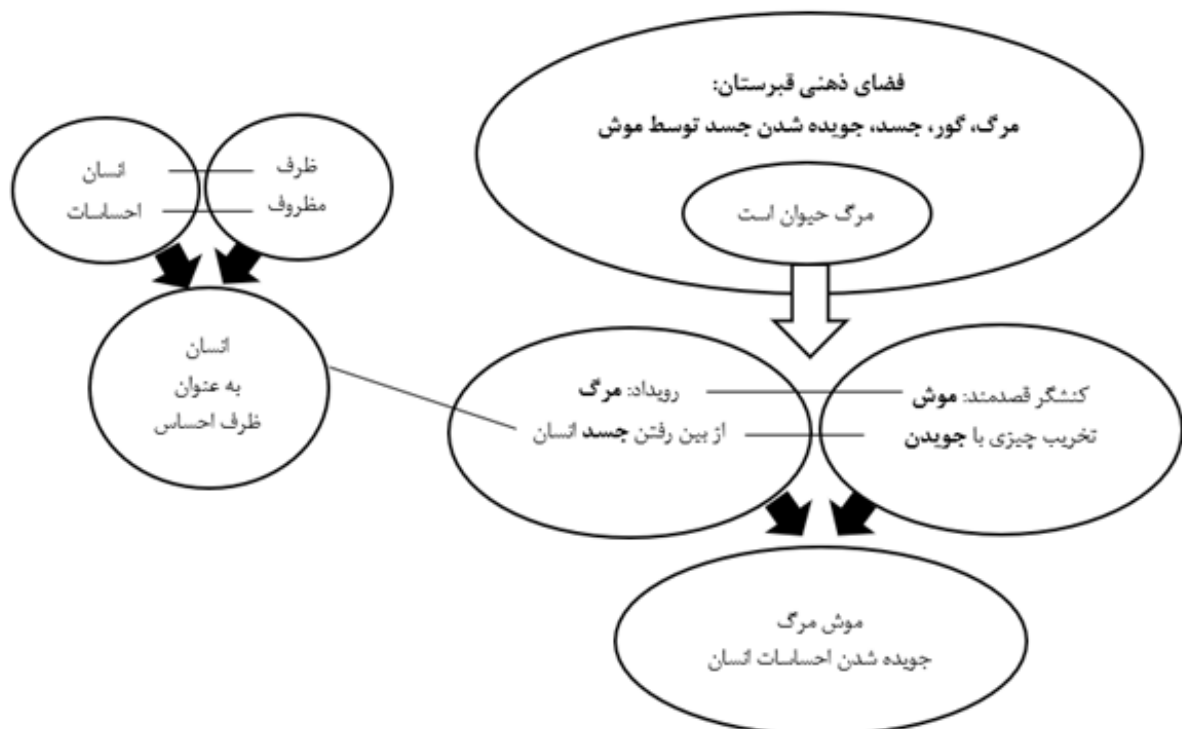
مفهومی نظیر مرگ، جویده شدن جسد توسط موش در گور و غیره قرار گرفته است. درونداد اول شبکه آمیخته در پیش‌زمینه مبتنی بر رویدادی است که منجر به از بین رفتن بدن انسان می‌شود. از سوی دیگر، از بافت مفهومی گفتمان این نمونه چنین بر می‌آید که جزء مفهومی بدن انسان در درونداد اول، خود در قالب ارتباط با فضای آمیخته برآمده از شبکه قراردادی دیگری تحت عنوان «انسان ظرف احساس است» مفهوم‌سازی شده است. درونداد دوم شبکه آمیخته در پیش‌زمینه نیز نمایان‌گر کنش‌گر قصدمندی است که به از بین بردن چیزی اقدام می‌کند. ساختار انتزاعی مشترک شبکه ما در پیش‌زمینه از طریق استعاره سطح عام «رویداد کنش است» سازمان‌دهی شده است. پیامد این باور استعاره‌ی متعارف در نظام مفهومی این است که ما رویدادهایی نظیر مرگ را زاینده قصد و اراده یک کنش‌گر فعال می‌دانیم. پس همان‌طور که کنش‌ها، کنش‌گر دارند، رویدادهایی نظیر مرگ نیز چنین هستند. بر این اساس «مرگ حیوان است» سطح خاص‌تری از یک استعاره عام را به نمایش می‌گذارد. قائل شدن به عناصر مفهومی مرتبط زمینه‌ساز تعامل دروندادهای شبکه آمیخته در پیش‌زمینه با فضای ذهنی قبرستان شده و جنبه‌هایی از این فضا در داخل هر دو درونداد شبکه مد نظر برانگیخته می‌شود. جزئیات مرتبط با شیوه تعامل این فضاها و فرآیند پیدایش یک آمیختگی بدیع در شکل ۳ به نمایش گذاشته شده است.

چنانچه پیش‌تر اشاره شد، یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که دو خرده‌الگوی شبکه‌ای ما می‌توانند با یکدیگر تلفیق شوند و الگوی شبکه‌ای بزرگتری را خلق کنند. برای درک بهتر موضوع به نمونه‌ای از شعر فروغ فرخزاد (۲۴) توجه کنید:

- و عشق و میل و نفرت و دردم را
در غربت شبانه قبرستان
موشی به نام مرگ جویده است

جاندارپنداری مرگ و کاربرد استعاره «مرگ حیوان است» بخشی از اندیشه و تفکر استعاره‌ی عامیانه ماست که بر اساس آن عبارتی نظیر «مرگ شتری که پشت در خانه همه می‌خوابد» را در زبان روزمره استفاده می‌کنیم. فروغ فرخزاد در بخش پایانی این نمونه شعری از همین استعاره مفهومی بهره برده است و سپس با پیچیده‌سازی و بیان نامتعارف حوزه مبدأ حیوان در قالب موش و کنش برآمده از حیوان در قالب جویدن عبارت زبانی بدیعی را خلق کرده است. بدین طریق مرگ به منزله حیوانی نظیر موش مفهوم‌پردازی شده که قادر به جویدن احساساتی نظیر عشق، امید و نفرت است.

اکنون به تحلیل روشن‌تر فرآیندهای مفهوم‌سازی موثر در شکل‌گیری این خلاقیت شاعرانه و چگونگی ارتباط عوامل دخیل در آن بر مبنای نظریه آمیختگی توجه کنید. نمونه حاضر را می‌توان مبتنی بر شبکه آمیخته قراردادی دانست که در پس آن فضای ذهنی قبرستان با عناصر

شکل ۳. کلان الگوی تلفیقی بر اساس نمونه‌ای از شعر معاصر

بحث

زمانی که یک فضای ذهنی ساخته شد به سایر فضاهای ذهنی که در طول مکالمه ایجاد شده‌اند، متصل می‌گردد. در هر لحظه از مکالمه یکی از فضاها پایه محسوب می‌شود، یعنی فضایی که برای ساخت فضای ذهنی جدید در دسترس باقی می‌ماند. همان‌طور که مکالمه جریان پیدا می‌کند و طرحواره‌های بیشتری برانگیخته می‌شوند بین فضاهای ایجاد شده ارتباط برقرار می‌شود و فضاهای ذهنی در میان شبکه‌ها منتشر می‌شوند. اصل دسترسی باعث ارتباط عناصر همسان در فضاهای ذهنی می‌گردد. این اصل می‌تواند هم در مورد فضاهای ذهنی پیشین و هم فضاهای ذهنی پسین به کار رود (۸، ۱۴). اگرچه در نظریه آمیختگی‌های مفهومی از همین فضاهای ذهنی به عنوان بسته‌های موقت و پویا از ساختار مفهومی استفاده می‌شود، اما مواردی از آمیختگی نیز وجود دارد که به صورت قراردادی شده در آمده‌اند، یعنی در نظام مفهومی ذهن ما تبدیل به ساختار دانشی نسبتاً ثابت (نه تماماً ثابت) شده‌اند. استعاره‌های متعارف نمونه‌ای از همین موارد هستند (۱۲). بنابراین، شبکه‌های آمیخته‌ای که شالوده فضای عام آنها از طریق استعاره‌های متعارف فراهم شده‌اند را می‌توان به عنوان بسته‌بندی‌های مفهومی در نظر گرفت که اگرچه در شکل‌گیری و ارتباط کلی فضاهای آنها ساختارهای دانشی نسبتاً ثابتی دخیل است، اما در عین حال جنبه‌های از انعطاف و پویایی را نیز نشان می‌دهند و اطلاعات خاص موجود در آنها می‌تواند در جریان یک مکالمه یا متن بر اساس انگیزه‌های مختلفی از جمله تجربیات فردی و برداشت‌های منظر، انسجام مفاهیم در ذهن، گفتار یا متن و غیره دستخوش تغییر شوند.

در مجموع مباحث فوق می‌توان شرایط مختلفی از انتشار فضاهای ذهنی در میان شبکه‌های آمیخته در نظر گرفت. این امکان وجود دارد که دروندادهای یک شبکه آمیخته قراردادی نقش فضاهای پیش‌زمینه‌ای را ایفا می‌کنند که در پس آنها یک فضای ذهنی دیگر به صورت مشترک قرار گرفته است. فضای ذهنی در پس‌زمینه هم خود می‌تواند فضایی آمیخته باشد که از تلفیق دروندادهای یک شبکه قراردادی یا غیرقراردادی به وجود آمده است. این همان شرایطی است که از آن به عنوان اولین الگوی شبکه‌ای جهت تحلیل روشن ابعاد پیچیده‌سازی استعاری یاد شد. از سوی دیگر ارتباط فضاهای ذهنی می‌تواند بر مبنای دو شبکه آمیخته باشد که شالوده فضای عام این شبکه‌ها غالباً بر اساس استعاره‌ای متعارف شکل گرفته است و برخی از عناصر مفهومی درونداد نخست شبکه آمیخته دوم، پیش‌تر در شبکه آمیخته اول و فضای آمیخته برآمده از آن مفهوم‌پردازی شده باشد. از این روند به عنوان الگوی شبکه‌ای دوم جهت تحلیل جنبه‌های روشن‌تری از پیچیده‌سازی

استعاری یاد شد. تفاوت اصلی خرده الگوهای مذکور این است که الگوی اول نمایان‌گر بازتاب یک فضای ذهنی ساده یا فضای آمیخته برآمده از یک شبکه در پس‌زمینه، به داخل شبکه دیگری است که دروندادهای آن نقش فضاهای پیش‌زمینه را ایفا می‌کنند. قائل شدن به برخی اطلاعات مرتبط و متجانس سبب تعامل این فضاها با یکدیگر شده و جنبه‌هایی از فضای پس‌زمینه در قالب هر دو درونداد شبکه آمیخته در پیش‌زمینه به صورت همزمان برانگیخته یا به تعبیری منعکس می‌شود، اما در الگوی دوم، دو شبکه آمیخته وجود دارد که برخی از عناصر مفهومی درونداد نخست شبکه دوم، پیش‌تر در قالب شبکه اول و فضای آمیخته برآمده از آن مفهوم‌پردازی شده است و سپس به صورت مرحله‌ای در جریان تلفیق دروندادهای شبکه دوم جزئیات دیگری نیز به آن افزوده شده و به فضای آمیخته شبکه دوم فزاینده می‌شود.

علاوه بر دو خرده الگوهای شبکه‌ای مذکور، حالت دیگری را هم می‌توان در نظر گرفت که بر اساس آن بازتاب یک فضای ذهنی ساده یا فضای آمیخته برآمده از یک شبکه در پس‌زمینه به داخل شبکه دیگری که دروندادهای آن نقش فضاهای پیش‌زمینه را ایفا می‌کنند، جزئیات خاصی را به برخی اطلاعات هر دو درونداد شبکه آمیخته ما به صورت همزمان ضمیمه می‌کند. از طرف دیگر در کنار این فرآیند، شبکه آمیخته دیگری هم نیز وجود دارد که برخی از عناصر مفهومی درونداد نخست شبکه واقع در پیش‌زمینه، پیش‌تر در قالب فضای آمیخته برآمده از آن مفهوم‌پردازی شده است و سپس در جریان تلفیق دروندادهای شبکه واقع در پیش‌زمینه جزئیات بیشتری نیز به آنها افزوده می‌شود. این همان شرایطی است که از آن به عنوان کلان الگوی حاصل از تلفیق دو خرده الگوهای شبکه‌ای یاد کردیم.

نتیجه‌گیری

نظریه آمیختگی مفهومی که از یک سو با نظریه استعاره مفهومی و از سوی دیگر با نظریه فضاهای ذهنی شباهت دارد، می‌تواند بر مبنای تبیین نحوه تعامل فضاهای ذهنی و ارتباط شبکه‌های آمیخته‌ای که شالوده فضای عام و ساختار انتزاعی مشترک برخی از آنها از طریق استعاره‌های متعارف سازمان‌دهی شده‌اند و در عین حال جنبه‌های از انعطاف و پویایی را نیز نشان می‌دهند، شرح دقیق‌تری از آن چه که در نظریه استعاره مفهومی به عنوان پیچیده‌سازی استعاری در شعر بر مبنای تفکر و زبان روزمره یاد می‌شود، فراهم کند. این پژوهش بر اساس نوع مفاهیم و نحوه تعامل آنها جهت پیچیده‌سازی استعاری، دو خرده الگوی شبکه‌ای مستخرج از منتخبی از اشعار معاصر فارسی به دست داد که می‌تواند به عنوان بخشی از یک الگوی بزرگتر جهت

و اعمال برخی اصلاحات توسط دیگر نویسندگان، نسخه نهایی با مسئولیت نویسنده دوم تدوین گردید.

منابع مالی

برای انجام این پژوهش از هیچ موسسه یا سازمانی کمک مالی دریافت نشده است.

تشکر و قدردانی

مقاله حاضر بخشی از پایان نامه ثبت شده با کد ۱۰۱۲۰۳۹۰۹۶۲۰۰۳ در دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی است. بدینوسیله از کلیه اساتیدی که ما را از نظراتشان بهره‌مند نمودند، تشکر می‌کنیم.

تعارض منافع

نویسندگان مقاله حاضر هیچ‌گونه تعارض منافی ندارند.

توصیف جنبه‌هایی از خلاقیت استعاری باشند. این الگوها بر اساس تبیین انگیزه‌های مبتنی بر تجربیات فردی، برداشت‌های منطقی، انسجام مفاهیم در ذهن و گفتمان به واکاوی جنبه‌هایی از چگونگی درهم‌تنیدگی مفاهیم و ارتباط عواملی دخیل در جریان فرآیند مفهوم‌سازی می‌پردازند که نظریه استعاره مفهومی قادر به توصیف جامع تمام ابعاد آن نیست.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق در پژوهش

در جریان انجام این پژوهش، هیچ‌گونه آزمایش بالینی بر روی انسان یا حیوان صورت نگرفته است. کلیه اصول مرتبط با اخلاق نشر نیز رعایت شده‌اند.

مشارکت نویسندگان

پیش‌نویس مقاله توسط نویسنده اول انجام شده است. پس از بازبینی

References

1. Roushan B, Ardebili L. An introduction to cognitive semantics. Tehran: Elm Publication; 2016. (Persian)
2. Geeraerts, D. Cognitive linguistics: Basic reading. Berlin: Mouton De Gruyter; 2006.
3. Lakoff G, Johnson M. Metaphor we live by. Chicago: Chicago University Press; 1980.
4. Lee D. Cognitive linguistics: An introduction. Oxford: Oxford University Press; 2001.
5. Lakoff G, Turner M. More than cool reason: A field guide to poetic metaphor. Chicago: Chicago University Press; 1989.
6. Kovecses Z. Metaphor: A practical introduction. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press; 2010.
7. Fauconnier G. Mental spaces. Cambridge: Cambridge University Press; 1994.
8. Fauconnier G. Mappings in thought and language. Cambridge: Cambridge University Press; 1997.
9. Fauconnier G, Turner M. Conceptual integration networks. *Cognitive Science*. 1998; 22(2): 133-187.
10. Fauconnier G, Turner M. Principles of conceptual integration. In Koenig JP, editor. Discourse and cognition. Stanford, CA: CSLA Publication; 1998. pp. 269-283.
11. Fauconnier G, Turner M. The way we think. New York: Basic Books; 2002.
12. Evan V, Bergen K, Zinken J. The cognitive linguistics readers. London: Equinox publishing Ltd; 2007.
13. Evan V, Green M. Cognitive linguistics: An introduction. Edinburgh: Edinburgh University Press; 2006.
14. Rasekh Mahand M. An introduction to cognitive linguistics. 2nd ed. Tehran: Samt; 2015. (Persian)
15. Kovecses, Z. Metaphorical creativity in discourse. In Brdar M, Raffaelli I, Fuchs MZ, editors. Cognitive linguistics between universality and variation. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholar Publishing; 2012. pp. 253-270.
16. Turner M. The literary mind. Oxford: Oxford University Press; 1996.
17. Glebkin V. A Critical view on conceptual blending theory.

Proceedings of the 35th Annual Conference of the Cognitive Science Society; 2013 July 31- August 3; Berlin, Germany; Austin, TX;2013. pp. 2404-2409.

18. Eppe M, Maclean E, Confalonieri R, Kutz O, Schorlemmer M, Plaza E, et al. A Computational framework for conceptual blending. *Artificial Intelligence*. 2018;256:105-129.

19. Moazzeni A, Khanjari S. Analysis of conceptual metaphors in Persian on the basis of the conceptual blending network and integration. *Persian Literature*. 2014;4(1):1-16. (Persian)

20. Pordel M, Rezaei H, Rafi A. Construction of emergent meaning in blank verse poetry on the basis of the conceptual

blending theory. *Language Related Research*. 2017;8(3):43-66. (Persian)

21. Oakley T, Pascal E. Conceptual blending theory. In Dancygier B, editor. *The cambridge handbook of cognitive linguistics*. Cambridge:Cambridge University Press;2017. pp. 423-448.

22. Behbahani S. Simin Behbahani's poems collection. Tehran:Negah Publication;2019. (Persian)

23. Moshiri F. Breath reflection of daybreak: Fereydon Moshiri's poems collection. Tehran:Cheshme Publication;2014. (Persian)

24. Farokhzad F. Forough Farokhzad's poems collection. Tehran:Morvarid Publication;2017. (Persian)